

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN OKUL ŞARKILARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ¹

**Yrd. Doç. Dr. Sadık YÖNDEM, Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Ahmet Süleyman BİLGİN, Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu**

ÖZET

Bu araştırmada ilköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşleri, bu görüşler üzerinde etki sahibi olabilecek değişkenlerle ilişkilendirilerek incelenilmiştir. Araştırma İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde üç farklı eğitim bölgesinden seçilen dört ilköğretim okulunda uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak beşli likert tipinde bir öğrenci anketi geliştirilerek uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre öğrencilerin, okul şarkılarında işlenen konulara, okul şarkılarının sözel yapılarına, şarkı öğrenme/seslendirme süreçlerinde bir çalgı eşliğinde ya da işitsel unsur içeren cihazların eşliğinde yapılan dersin etkisine, yönelik olumlu ya da olumsuz bazı görüşleri tespit edilmiştir.

1. Giriş

Cumhuriyetin ilk yıllarında diğer pek çok alanda olduğu gibi müzik ve müzik eğitimi alanlarında da yenileşme hareketleri yapılmıştır. Musiki Muallim Mektebi’nden günümüze ve eğitim/öğretimin tüm kademelerine yönelik çeşitli müzik eğitimi programları geliştirilmiş; bu programlar tüm artıları ve eksileriyle denenmiştir. Programlarda ulaşılmak istenilen hedefler, ülkenin siyasi görüşüne uygun olarak oluşturulmuş ancak zaman zaman hedeflere ulaşmakta bir takım güçlükler yaşanmıştır. Küçüköncü (2003), “örgün genel müzik eğitimini düzenlemek için 1924 – 1936 – 1948 – 1968 yıllarında hazırlanan programların, programcılık anlayışı bakımından ulaşılmaması zor hedef ve davranışlara sahip olduğu...”nu belirtmiş; programların istenilen doğrultuda uygulanabildiğini söylemenin zor olduğuna vurgu yapmıştır. Zira uyulması gereken ilkeler her öğretmen tarafından aynı biçimde algılanabilir durumda değildir; okullardaki öğretme/öğrenme ortamları, araç – gereç (çalgı) bakımından yeterli donanıma sahip değildir. Ayrıca günümüzde müzik derslerinin, ilköğretimlerde ve ortaöğretimlerde haftada sadece 1’er ders saati ile sınırlı tutulması (hatta ortaöğretimlerde müzik dersinin seçmeli olması) oldukça düşündürücüdür. Ülkenin temel aldığı felsefeyi öğrencilerde oluşturmada ve istenilen hedeflere ulaşmada bu sürenin ne derece yeterli olabileceği sorusu akıllara gelmektedir.

¹ Bu çalışma Ahmet Süleyman Bilgin’in Sadık Yöndem danışmanlığında yaptığı yüksek lisans tezinden derlenmiştir.

1.1. Amaç

Bu araştırmada, ilköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

1.2. Problem Durumu

Gelişen teknolojinin insan yaşamına daha fazla girmesi toplumların yaşayış biçimlerini etkilemektedir. Uygulandığı alanlara yeni boyutlar getiren teknoloji, insanların beklentilerini ve beğenilerini şüphesiz ki değiştirmektedir. Vaktiyle saklambaç, körebe vb oyunlar oynayan çocuk profili günümüzde bilgisayar oyunları oynayan, internet kullanan ve pek çok büyüğün kullanmakta zorluk çektiği teknolojik aletleri rahatlıkla kullanabilen çocuk profiline dönüşmüştür. Kitle iletişim araçları ile toplumları her gün daha fazla etkisi altına alan popüler kültür özellikle çocukları daha fazla etkilemektedir. Dolayısıyla eğitim öğretim süreçlerinde kullanılan materyaller, içinde bulunduğumuz çağ ile uyumlu olmak durumundadır.

Müzik dersinde, öğrencilerin çeşitli medyalardan yararlanılarak farklı müzik türlerini dinlemeye/izlemeye istekli oldukları ancak okul şarkılarını öğrenmeye aynı derecede istekli olmadıkları gözlenmiştir. Böylelikle belli değişkenler bazında ilköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşlerinin incelenmesi gereği doğmuştur. Bu doğrultuda şu soruya yanıt aramak konuya açıklık getirebilecektir;

İlköğretim okullarında okuyan öğrencilerin okul şarkılarına yönelik görüşleri ne yöndedir?

Konuyu alt basamaklarına ayırarak daha da açmak amacıyla ayrıntılı olarak şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul şarkılarının konularına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
2. Okul şarkılarında kullanılan sözlere yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin, çeşitli materyallerden yararlanma durumlarına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
- 3.1. Öğretmenlerin, okul şarkılarının öğretimi ve şarkıların yeniden seslendirilmesi süreçlerinde çalgı kullanmalarına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
- 3.2. Öğretmenlerin, okul şarkılarının öğretimi ve şarkıların yeniden seslendirilmesi süreçlerinde çeşitli medyalardan (kaset, CD çalar, video, bilgisayar v.b.) faydalanmalarına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
4. Öğrenciler, işitsel unsurlar içeren medya kanallarından ne sıklıkla faydalanmaktadırlar?
- 4.1. Öğrencilerin radyo dinleme sıklıkları nedir?
- 4.2. Öğrencilerin internet kullanma sıklıkları nedir?
- 4.3. Öğrencilerin televizyon izleme sıklıkları nedir?

2. Yöntem

Yapılan araştırmada ilköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşlerini çeşitli değişkenler bazında ortaya koymak amaçlanılmıştır. Bu yönüyle araştırma, mevcut durumu ortaya koyması bakımından betimsel bir nitelik teşkil etmiş ve araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan toplam 32 ilköğretim okulu ve bu okullarda okumakta olan tüm beşinci ve sekizinci sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir. Gaziosmanpaşa ilçesinin coğrafi olarak dört farklı yerinden ve üç farklı eğitim bölgesinden seçilen dört okulda okuyan ilköğretim beşinci ve ilköğretim sekizinci sınıf öğrencileri araştırmanın örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Üç farklı eğitim bölgesinden seçilen bu dört ilköğretim okulu sırasıyla 1. Eğitim bölgesinden Yıldıztabya İlköğretim Okulu, 2. Eğitim bölgesinden Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu, Dedekorkut İlköğretim Okulu ve 3. Eğitim bölgesinden Barbaros Hayrettin Paşa İlköğretim Okulu’dur.

Tablo 1. Örneklem Grubunun Sınıf ve Cinsiyete Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımı

KIZ		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK		
SINIF	5.SINIF (f)	116	123	239
	%	%22,5	%23,8	%46,3
	8.SINIF (f)	152	125	277
	%	%29,5	%24,2	%53,7
TOPLAM (f)		268	248	516
		%51,9	%48,1	%100

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma için verilerin toplanmasında, öğrencilerin okul şarkılarına olan bakış açılarını çeşitli değişkenler bazında inceleme amacıyla geliştirilmiş öğrenci anketi kullanılmıştır. İki bölümden oluşan veri toplama aracının ilk bölümünde örneklem grubunun kişisel özellikleri ile ilgili sorular, ikinci bölümünde ise örneklem grubunun, okul şarkılarına olan bakış açılarını çeşitli değişkenler bazında ortaya çıkarmaya yönelik sorular bulunmaktadır.

Veri toplama aracı geliştirilirken ilk olarak ilköğretim öğrencileri müzik dersi süreçlerinde gözlemlenmiş; müzik eğitimcileri ve öğrencilerin konu ile ilgili görüşleri toplanarak önerme maddeleri hazırlanmıştır. Sonrasında önerme maddeleri eğitim fakültesi öğretim üyeleri tarafından incelenmiş; bu doğrultuda taslak veri toplama aracı hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak veri toplama aracı, uzmanlık alanı eğitimde ölçme, değerlendirme ve istatistik olan çeşitli öğretim üyelerinin incelemesine sunulmuştur. Bu inceleme sonucunda taslak veri toplama aracındaki madde sayısı, başta belirlenen yirmi beş önerme maddesinden ölçme aracının güvenilirliğini yükseltmek amacıyla bazı maddelerin çıkarılmasıyla on dört olarak belirlenmiştir. Son olarak uzman öğretim üyelerinin görüşleri doğrultusunda taslak veri toplama aracında bazı değişiklikler yapılmış ve veri toplama aracına son hali verilmiştir.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde SPSS for Windows 10.0 paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlardan betimsel istatistik türü olan çapraz tablolar (crosstabs) oluşturularak, verilen yanıtlardaki yığılmalar ve maddeler arasındaki ilişkiler incelenmiş, elde edilen istatistiksel veriler sonucunda belli sonuçlara ulaşılarak yorumlar yapılmıştır.

3. Bulgular

Okul şarkılarının konularına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin, herhangi bir müzik türü kastedilmeksizin dinledikleri şarkıların konularına önem verme/vermeme durumları sorgulanmış ve örneklem grubunun büyük çoğunluğunun (%43,9'unun) dinledikleri şarkılarda konuya önem verdikleri görülmüştür.

Tablo 2. Okul şarkılarının konularının günümüze uygunluğuna yönelik öğrenci görüşleri

Okul şarkılarında		işlenen konuları günümüze uygun buluyorum.					TOPLAM
Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SINIF (f) %	32 %13.6	19 %8.1	62 %26.4	71 %30.2	51 %21.7	235 %100
	8.SINIF (f) %	34 %12.5	55 %20.2	114 %41.9	50 %18.4	19 %7	272 %100
TOPLAM (f) %		66 %13	74 %14.6	176 %34.7	121 %23.9	70 %13.8	507 %100

Tablo 2'ye bakıldığında “okul şarkılarını günümüze uygun buluyorum” görüşüne beşinci sınıf öğrencilerinin %30,2’si, “katılıyorum” seçeneğini işaretlemişken; sekizinci sınıf öğrencilerinin %41,9’u “kısmen” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu doğrultuda beşinci sınıf öğrencilerinin okul şarkılarında işlenen şarkıları günümüze uygun buldukları ancak sekizinci sınıf öğrencilerinin bu konuda kararsız oldukları görülmüştür. Her iki sınıf birlikte değerlendirildiğinde toplamda %34,7’lik grubun, konu olarak okul şarkılarının günümüze uygun olup olmadığı konusunda kararsız oldukları görülmüştür.

Tablo 3. Okul şarkılarında işlenen konuların öğrencilerin yaşlarına uygunluğuna yönelik öğrenci görüşleri

Okul şarkılarında		işlenen konuları yaşına uygun buluyorum					TOPLAM
Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SINIF (f) %	49 %20.5	24 %10	65 %27.2	52 %21.8	49 %20.5	239 %100
	8.SINIF (f) %	79 %28.6	61 %22.1	66 %23.9	49 %17.8	21 %7.6	276 %100
TOPLAM (f) %		128 %24.9	85 %16.5	131 %25.4	101 %19.6	70 %13.6	515 %100

Tablo 3'teki verilere bakıldığında “Okul şarkılarında işlenen konuları yaşına uygun buluyorum” görüşüne beşinci sınıf öğrencilerinin %27,5’i “kısmen” seçeneğini sekizinci sınıf öğrencileri ise %28,6’sı “hiç katılmıyorum” seçeneğini, işaretlemişlerdir. Bu verilerden hareketle sekizinci sınıf

öğrencilerinin okul şarkılarında işlenen konuları kendi yaşlarına uygun bulmadıkları, beşinci sınıf öğrencilerinin ise bu konuda kararsız oldukları görülmüştür. Bu sonucun sekizinci sınıf öğrencilerinin yaşça beşinci sınıf öğrencilerinden daha büyük olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 4. Okul şarkılarında işlenen konularının, öğrencilerin kendi yaşlarından küçüklere hitap etme durumuna yönelik öğrenci görüşleri

Bence okul şarkılarının konuları, yaşça benden daha küçüklere hitap ediyor		Hiç katılmıyorum					TOPLAM
		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SINIF (f) %	51 %21.4	40 %16.8	41 %17.2	36 %15.1	70 %29.4	238 %100
	8.SINIF (f) %	19 %6.9	32 %11.6	59 %21.5	61 %22.2	104 %37.8	275 %100
TOPLAM (f) %		70 %13.6	72 %14	100 %19.5	97 %18.9	174 %33.9	513 %100

Tablo 4’ e göre Öğrencilerin “*Bence şarkılarının konuları, yaşça benden daha küçüklere hitap ediyor*” görüşüne, beşinci sınıf öğrencilerinin de %29,4’ü, sekizinci sınıf öğrencilerinin ise %37,8’i “tamamen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiş oldukları görülmüştür. İki sınıf düzeyinin “tamamen katılıyorum” seçeneğindeki ortalama değeri %33,9’dur. Böylelikle, öğrencilerin, okul şarkılarında işlenen konuların yaşça kendilerinden daha küçüklere hitap ettiğini düşündükleri görülmüştür.

Okul şarkılarında kullanılan sözlere yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin, herhangi bir müzik türü kastedilmeksizin dinledikleri şarkıların sözlerine önem verme durumları sorgulanmış ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%47,2) dinledikleri şarkılarda sözlere önem verdikleri görülmüştür.

Tablo 5. Okul şarkılarının sözlerine yönelik öğrenci görüşleri

Bence okul şarkılarının sözleri yeterince güzel		Hiç katılmıyorum					TOPLAM
		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SINIF (f) %	42 %17.9	30 %12.8	70 %29.9	51 %21.8	41 %17.5	234 %100
	8. SINIF (f) %	51 %18.7	54 %19.8	109 %39.9	41 %15	18 %6.6	273 %100
TOPLAM (f) %		93 %18.3	84 %16.6	179 %35.3	92 %18.1	59 %11.6	507 %100

Tablo 5’teki veriler incelendiğinde beşinci sınıf öğrencilerinin %29,9’unun “kısmen” seçeneğinde yığıldığı görülmüştür. Sekizinci sınıfların verdikleri yanıtlara bakıldığında da benzer biçimde %39,9 oranında “kısmen” seçeneğinde yığılma olduğu görülmüştür. Örneklem grubunun bu soruya verdiği yanıtlardan hareketle her iki sınıf düzeyindeki öğrencilerin okul şarkılarının sözlerini kısmi anlamda güzel buldukları görülmüştür.

Tablo 6. Okul şarkılarındaki sözlerin, öğrencilerin okul dışında dinledikleri şarkılara benzeşmesine yönelik öğrenci görüşleri

Bence okul şarkıları söz bakımından okul dışında dinlediğim şarkılara benzerse daha güzel olur							TOPLAM
Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SIN-IF (f) %	37 %15.7	35 %14.8	51 %21.6	41 %17.4	72 %30.5	236 %100
	8.SIN-IF (f) %	20 %7.2	36 %13	62 %22.5	73 %26.4	85 %30.8	276 %100
TOPLAM (f) %		57 %11.1	71 %13.9	113 %22.1	114 %22.3	157 %30.7	512 %100

Tablo 6’da Okul şarkılarındaki sözlerin, öğrencilerin okul dışında dinledikleri şarkılara benzeşmesinin güzel olup olmayacağı ile ilgili soruya her iki sınıf düzeyinin de yüksek oranda olumlu yaklaştığı görülmüştür. Beşinci sınıf öğrencilerinin %30,5’i, sekizinci sınıf öğrencilerinin de %30,8’i “tamamen katılıyorum” seçeneğinde yığılma göstermişlerdir. Bu sonucun, öğrencilerin, gündelik hayatlarında yoğunluklu olarak dinledikleri şarkıların sözlerini kendilerine daha yakın hissettiklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin, çeşitli materyallerden yararlanma durumlarına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

a. Öğretmenlerin, okul şarkılarının öğretimi okul şarkılarının öğretimi ve şarkıların yeniden seslendirilmesi süreçlerinde çalgı kullanmalarına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir

b. Öğretmenlerin, okul şarkılarının öğretimi ve şarkıların yeniden seslendirilmesi süreçlerinde çeşitli medyalar (kaset, CD çalar, video, bilgisayar v.b.) faydalanmalarına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

Öğretmenlerin öğrencilere okul şarkılarını öğretme ve şarkıların yeniden seslendirilmeleri süreçlerinde bir çalgıdan ya da bir medyadan faydalanma durumlarına yönelik öğrenci görüşleri toplanmıştır.

Tablo 7. Okul şarkılarının bir çalgı eşliği ile öğretilmesinin/söyletilmesinin öğrencileri olumlu etkileyip etkilemeyeceğine yönelik öğrenci görüşleri

Bence, okulda şarkı öğrenirken ya da şarkıyı söylerken öğretmenimizin bir çalgı (gitar,org, vb) çalması o şarkıyı sevmemizi sağlayabilir							TOPLAM
		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SIN-IF (f) %	16 %6.8	18 %7.6	43 %18.2	56 %23.7	103 %43.6	236 %100
	8.SIN-IF (f) %	9 %3.3	19 %7	33 %12.1	62 %22.7	150 %54.9	273 %100
TOPLAM (f) %		25 %4.9	37 %7.3	76 %14.9	118 %23.2	253 %49.7	509 %100

Tablo 7’deki verilere bakıldığında örneklem grubunu oluşturan iki farklı sınıf düzeyinin benzer yanıtlar verdikleri görülmüştür. Beşinci sınıf öğrencilerinin %43,6’sı ve sekizinci sınıf öğrencilerinin %54,9’u “tamamen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Bu veri öğrencilerin bir şarkıyı öğrenme süreçlerinde ya da bir şarkıyı seslendirme süreçlerinde bir çalgının eşliğini duymaktan memnun olacaklarını göstermiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin okul şarkılarına çalgı ile eşlik etme durumlarına yönelik öğrenci görüşleri

Biz okul şarkılarını söylerken öğretmenimiz bir çalgı (gitar, org, vb) çalıyor							TOPLAM
		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SIN-IF (f) %	62 %26.6	32 %13.7	53 %22.7	34 %14.6	52 %22.3	233 %100
	8.SIN-IF (f) %	37 %13.8	31 %11.5	87 %32.3	47 %17.5	67 %24.9	269 %100
TOPLAM (f) %		99 %19.7	63 %12.5	140 %27.9	81 %16.1	119 %23.7	502 %100

Tablo 8’de öğrencilerin yanıtlarındaki yığılma noktalarına bakıldığında beşinci sınıf öğrencilerinin %26,6’sının “hiç katılmıyorum”, sekizinci sınıf öğrencilerinin %32,3’ünün “kısmen” seçeneklerinde yığıldıkları görülmüştür. Öğrencilerin verdikleri yanıtlardan hareketle öğretmenlerin, ilköğretim birinci kademe müzik derslerinde herhangi bir çalgı ile eşlik yapmadıkları; ilköğretim ikinci kademe ise çoğunlukla olmasa bile zaman zaman çalgı ile eşlik yaptıkları yorumunda bulunulabilir.

Tablo 9. Okul şarkılarının görsel – işitsel cihazlar desteği ile sunulmasının öğrencileri olumlu etkileyip etkilemeyeceğine yönelik öğrenci görüşleri

Bence, okulda		öğreneceğimiz şarkıların varsa video görüntülerini izlemek ya da ses kayıtlarını dinlemek o şarkıyı sevmemizi sağlayabilir					TOPLAM
Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SINIF (f) %	32 %13.6	25 %10.6	52 %22.1	57 %24.3	69 %29.4	235 %100
	8. SINIF (f) %	21 %7.7	28 %10.3	65 %23.9	73 %26.8	85 %31.3	272 %100
TOPLAM (f) %		53 %10.5	53 %10.5	117 %23.1	130 %25.6	154 %30.4	507 %100

Tablo 9’da görüldüğü üzere beşinci sınıf öğrencilerinin %29,4’ü ve sekizinci sınıf öğrencilerinin %31,3’ü “tamamen katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu veri ile örneklem grubunu oluşturan iki farklı sınıf düzeyinin de öğretmenlerinin şarkı öğretimi ve seslendirilmesi sürecinde bir medyanadan faydalanmalarının, öğrencilerin, öğrenilen/seslendirilen şarkıyı sevmelerini sağlayabileceğini düşündüklerini göstermiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin okul şarkılarını görsel – işitsel cihazlar ile sunma durumlarına yönelik öğrenci görüşler

Öğretmenimiz,		öğrendiğimiz şarkıların varsa video görüntülerini izletiyor ya da ses kayıtlarını dinletiyor					TOPLAM
Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum	Kısmen	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum		
SINIF	5.SINIF(f) %	66 %28	22 %9.3	57 %24.2	41 %17.4	50 %21.2	236 %100
	8.SINIF(f) %	73 %26.7	47 %17.2	51 %18.7	44 %16.1	58 %21.2	273 %100
TOPLAM (f) %		139 %27.3	69 %13.6	108 %21.2	85 %16.7	108 %21.2	509 %100

Tablo 10’deki yanıtlar incelendiğinde örneklem grubunun belli seçeneklerde yığılmadıkları görülmüştür. Beşinci sınıfların %28’i “hiç katılmıyorum”, %24,2’si “kısmen” ve %21,2’si “tamamen katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Sekizinci sınıf öğrencilerinin ise %26,7’sinin “hiç katılmıyorum”, %21,2’sinin “tamamen katılıyorum” ve %18,7’sinin de “kısmen” seçeneğini yanıtladıkları görülmüştür. Bu veri şarkı öğretme / seslendirme süreçlerinde görsel ve işitsel unsurlar içeren cihazlardan bazı öğretmenlerin faydalandıkları, bazı öğretmenlerin ise faydalanmadıkları şeklinde yorumlanılabilir.

Öğrenciler, işitsel unsurlar içeren medya kanallarından ne sıklıkla faydalanmaktadırlar?

a. Öğrencilerin radyo dinleme sıklıkları nedir?

b. Öğrencilerin internet kullanma sıklıkları nedir?

c. Öğrencilerin televizyon izleme sıklıkları nedir?

Örneklem grubunun okul şarkılarına olan bakış açılarında radyo, TV ve internet kullanımının etki sahibi olup olmadığını yordayabilmek amacıyla öğrencilerin bu medyalardan yararlanma sıklıkları incelenmiştir.

Tablo 11. Örneklem grubuna ait radyo dinleme sıklıkları

Her gün		Radyo dinleme sıklığı				TOPLAM
		Birkaç günde bir	Nadiren	Hiç		
SINIF	5.SINIF (f) %	30 %13.1	65 %28.4	65 %28.4	69 %30.1	229 %100
	8.SINIF (f) %	49 %18.4	67 %25.2	103 %38.7	47 %17.7	266 %100
TOPLAM (f) %		79 %16	132 %26.7	168 %33.9	116 %23.4	495 %100

Tablo 11’de Örneklem grubunun radyo dinleme sıklıklarına bakıldığında beşinci sınıf öğrencilerinin %30,1’inin “hiç”, sekizinci sınıfların ise %38,7’sinin “nadiren” seçeneklerinde yığıldıkları görülmüştür. İki sınıf düzeyinin ortalamasına bakıldığında %33,9 oranında “nadiren” seçeneğinde yığılma olduğu görülmüştür. Bu veri, her iki sınıf düzeyinin radyo kullanma oranlarının oldukça düşük olduğunu göstermiştir.

Tablo 12. Örneklem grubuna ait internet kullanma sıklıkları

Her gün		İnternet kullanma sıklığı				TOPLAM
		Birkaç günde bir	Nadiren	Hiç		
SINIF	5.SINIF (f) %	67 %28.9	98 %42.2	42 %18.1	25 %10.8	232 %100
	8.SINIF (f) %	120 %44.3	87 %32.1	43 %15.9	21 %7.7	271 %100
TOPLAM (f) %		187 %37.2	185 %36.8	85 %16.9	46 %9.1	503 %100

Tablo 12’de Örneklem grubunun internet kullanma sıklıkları incelendiğinde, beşinci sınıf öğrencilerinin %42,2’sinin “birkaç günde bir”, sekizinci sınıf öğrencilerinin ise %44,3’ünün “her gün” seçeneklerinde yığıldıkları görülmüştür. Her iki sınıfın da genel yığılması %37,2 oranında “her gün” seçeneğinde olmuştur. Bu veri her iki sınıf düzeyindeki öğrencilerin ortalama her gün internet kullandıklarını göstermiştir.

Tablo 13. Örneklem grubuna ait televizyon izleme sıklıkları

Her gün		Televizyon izleme sıklığı				TOPLAM	
		Birkaç günde bir	Nadiren	Hiç			
SINIF	5.SINIF (f)	179	45	3	3	230	
	%	%77.8	%19.6	%1.3	%1.3	%100	
	8.SINIF(f)	199	46	23	2	270	
	%	%73.7	%17	%8.5	%0.7	%100	
TOPLAM (f)		378	91	26	5	500	
		%	%75.6	%18.2	%5.2	%1	%100

Tablo 13'e bakıldığında beşinci sınıf öğrencilerinin %77,8'inin, sekizinci sınıf öğrencilerinin %73,7sinin ve her iki sınıf düzeyinin ortalamasına bakılacak olduğunda örneklem grubunun toplam %75,6'sının her gün televizyon izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Görsel ve işitsel unsurlar içeren medya türlerinin kullanım sıklıkları ile ilgili veriler, örneklem grubunun nadiren radyo dinlediğini ancak buna karşın her gün internet kullandığını ve her gün televizyon izlediğini ortaya çıkarmıştır.

Radyo ve TV, doğaları gereği işitsel unsurlar içermektedirler. Yapılan yayının ana içeriğinin müzik olmadığı durumlarda bile programlarda ve reklamlarda müziğin yoğunlukla kullanıldığı görülmektedir. İnternetin müzikle ilişkisi ise radyo ve TV'ye göre biraz daha farklıdır. Ziyaret edilen her internet sayfasında kendiliğinden çalan bir müzik olmayabilmekte ancak bazı internet sayfalarında, uygulamalarında ve oyunlarında müzik bulunabilmektedir. Bunun yanı sıra istenilen müzik türü ile ilgili epeyce bilgi sağlayabilmek, dahası istenilen müziği istenilen anda elde edebilmek internetin, kullanıcılara sağladığı kolaylıklardandır. Öğrencilerin radyodan, internetten ve özellikle de televizyondan sıklıkla yararlandıkları göz önüne alındığında, bu medyaların öğrencilerin müzikal beğenilerinin oluşmasında yönlendirici bir etkiye sahip olabilecekleri düşünülebilir. Bu bağlamda öğrencilerin, her gün kullandıkları medya türlerinden müzikal anlamda beslendikleri; dolayısıyla müzikal beğenilerini – doğru ya da yanlış yargısına varmaksızın – bu kanallardan aldıkları örnekler doğrultusunda oluşturdukları düşünülebilir.

4. Sonuçlar ve Tartışma

İlköğretim beşinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşleri çeşitli değişkenler bazında incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda her iki sınıf düzeyinin küçük farklılıklar gösterse de genel itibarı ile benzer özellikler taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

1- Beşinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin okul şarkılarında işlenen konuların kendi yaşlarına uygunluğuna ilişkin kararsız oldukları görülürken sekizinci sınıf öğrencilerinin okul şarkılarında işlenen konuları kendi yaşlarına uygun bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf ayrımı olmaksızın örneklem grubunun, okul şarkılarında işlenen konuların, yaşça kendilerinden küçüklere hitap ettiklerini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

2- Öğrencilerin okul şarkılarının sözel yapılarını kısmi anlamda güzel buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sınıflar arasında herhangi bir farklılaşma olmadan okul şarkılarının sözlerinin, öğrencilerin okul dışında dinledikleri şarkılara benzerse öğrenciler tarafından daha güzel bulunacağı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer biçimde okul şarkılarının müziklerinin, öğrencilerin okul dışında dinledikleri şarkılara benzerse, öğrenciler tarafından daha güzel bulunacağı sonucuna ulaşılmıştır.

3- Ortalama on bir yaşlarında olan beşinci sınıf düzeyi ile ortalama on dört yaşlarında olan sekizinci sınıf düzeyi, yapılan incelemelerde benzer özellikler göstermişlerdir. Okul şarkılarını, işledikleri konulara ve sözel yapılarına göre değerlendiren ilk iki alt problemde sınıf düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu verilerden hareketle örneklem grubunun okul şarkılarına olan bakış açılarında sınıf düzeyi bazında farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4- İki cinsiyet grubunun da okul şarkılarında işlenen konuların günümüze uygunluğuna ilişkin olarak kararsız olduklarını bulgulanmış; incelenen bu madde ile ilgili olarak cinsiyet bazında bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul şarkılarında işlenen konuların öğrencilerin yaşlarına uygunluğu ile ilgili maddede bir farklılaşma bulgulanmıştır. Buna göre, erkek grubunun okul şarkılarında işlenen konuların kendi yaşlarına uygunluğuna dair kararsız oldukları görülürken, kızların okul şarkılarında işlenen konuları kendi yaşlarına uygun bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Okul şarkılarında işlenen konuların öğrencilerin kendilerinden daha küçüklere hitap edip etmediği ile ilgili olarak; cinsiyet bazında farklılık olmaksızın her iki grubun da, okul şarkılarında işlenen konuların yaşça kendilerinden daha küçüklere hitap ettiklerini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Okul şarkılarının sözel yapıları ile ilgili incelemelere bakıldığında cinsiyet bazında herhangi bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. İlgili maddeler incelendiğinde her iki cinsiyet grubunun, okul şarkılarının sözlerini kısmen güzel buldukları; okul şarkılarının sözlerinin öğrencilerin okul dışında dinledikleri şarkılara benzerse daha güzel olabileceğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

5- Şarkı öğrenilmesi ve seslendirilmesi süreçlerinde bir çalgıdan ya da medyadan faydalanmanın öğrencilerin o şarkıyı sevmelerini sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Veri toplama aracında yer alan, öğrencilerin sıklıkla dinledikleri müzik türlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bölümde elde edilen veriler, öğrencilerin büyük çoğunluğunun rap ve hip – hop türünü dinlediklerini göstermiştir. Öğrencilerin sıklıkla dinledikleri müziklerin sıralamasında ikinci sırada ise Türkçe sözlü pop müziği gelmiştir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin okul dışında dinledikleri müziklerdeki altyapılara alıştıkları; okulda öğrenecekleri/seslendirecekleri şarkıların da kısmi anlamda benzer özellikler göstermesinin, şarkıyı öğrencilerin gözünde daha renkli hale getirebileceği düşünülebilir. Özetle öğrencilerin şarkı öğrenme ve söyleme süreçlerinde öğretmenlerinin bir çalgıdan ya da medyadan faydalanmalarının, öğrencilerin öğrenilen/seslendirilen şarkıyı sevmelerini sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

6- Örneklem grubunun radyo dinleme, internet kullanma ve televizyon izleme sıklıkları ile ilgili toplanan veriler doğrultusunda örneklem grubunun nadiren radyo dinlediği, ortalama her gün internet kullandığı ve çok büyük çoğunluğunun her gün televizyon izlediği, dolayısıyla örneklem grubunun medyalardan yoğun bir biçimde yararlandığı görülmüştür. Öğrencilerin medyalardan yoğunluklu olarak yararlandıkları düşünüldüğünde; öğrencilerin, okul şarkılarında işlenen konulara ve kullanılan sözlere yönelik olumlu bir yargılarının olmamasının, okul şarkılarını, yoğunlukla beslendikleri medya kanallarında karşılaştıkları müziklerle karşılaştırmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

4.1. Tartışma

Yapılan araştırmada ilköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşlerinin olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bu yönüyle Siebenaler’ın (2008) ve Isbell’in (2007) çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Dolayısıyla okul müziğine yönelik ilginin tüm dünyada düşüşte olması ilginç bir noktadır. Öğrencilerin sıklıkla dinledikleri müzik türleri göz önüne alındığında öğ-

rencilerin, popüler kültürden beslendikleri, dolayısıyla okul müziğine uzaklaştıkları sonucuna ulaşılabilir. Öğrencilerin sıklıkla dinledikleri müzik türleri, küçük farklılıklar göstermektedir. Ancak bu bulgu öğrencilerin, popüler kültürden ne derece beslendiklerini ortaya koymaktadır ve bu bakımından diğer araştırmalarla benzerlik göstermektedir.

Yurt dışında yapılan çalışmalarda gelişen teknolojiyle birlikte öğrencilerin müzikal beğenilerinin değiştiği saptanmış ve bu durum üzerine müzik eğitimi açısından çözüm yolları araştırılmıştır. Rubensaat tarafından yayınlanan (1999) araştırma Kanada’da müzik müfredatının 1919 ve 1995 yılları arasında geçirdiği değişimlere dikkat çekmiştir. Bu değişimlere bakıldığında müfredata popüler müziğin girdiği görülmektedir. Böylelikle Kanada’da müzik müfredatında yapılan bu değişikliklerle ilgili olarak öğrencilerin beğenilerinin dikkate alındığı, dolayısıyla okul müziği ile öğrencilerin müzik beğenileri arasında bir uçurum oluşmasının engellenmeye çalışıldığı düşünülebilir. Benzer biçimde Isbell’in araştırmasına dahil ettiği bazı çalışmalar okullarda (müzik derslerinde) popüler müziğin kullanılması fikri üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu yolla öğrencilerin okul müziğinden uzaklaşmalarının önlenmesi ve müzik dersinin daha etkili kullanması amaçlanmıştır.

Popüler kültürün sunduğu müzik türleri ile beslenen öğrencilerin belli bir müzikal alt yapıya alıştıkları söylenilebilir. Burada, öğrencilerin bir müziği dinlerken şarkıcıya eşlik eden tüm unsurlara (çalgısal ve elektronik) farkında olmadan alıştıkları kastedilmektedir. Helga Rut Gudmundsdottir tarafından 1996 yılında Montreal’de yapılan bir çalışma ilköğretim düzeyindeki çocukların aynı anda çalınan iki melodiyi büyük bir doğruluk oranında tanıyabildiklerini ve bu yeteneğin yaş ilerledikçe daha da yükseldiğini göstermiştir. Dolayısıyla öğrencilerin, dinledikleri müziklerde şarkıcıların melodilerini ve bu melodilere eşlik eden diğer çalgıların melodilerini ayırt edebilmeye yönelik geliştirilebilir yeteneklere sahip oldukları düşünülebilir. Şarkıların seslendirilmeleri süreçlerinde öğrencilerin söyledikleri melodiler dışında melodiler çalmak (öğrencilere eşlik etmek) ve öğrencilerin, şarkılarını söylerlerken eşlik melodilerini dinlemeye çalışmalarını istemek, öğrencilerin müzikal işitme yeteneklerini geliştirmeye yönelik çalışmalar arasında sayılabilir.

Müzik öğretmenlerinin şarkı öğretimi/seslendirilmesi süreçlerinde bir çalgı ya da medya eşliğini kullanmalarının bu süreçleri zevkli hale getireceği; aynı zamanda eşliklerin öğrencilerinin müziksel duyma yeteneklerinin gelişimine katkıda bulunabileceği düşünülebilir. Öğrencilerin gündelik hayatları içerisinde dinledikleri müzik türleri, genellikle şarkıcıya eşlik eden çok çeşitli çalgılar bulundurmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin beğenerek dinledikleri müziklerin yanında okul şarkılarının herhangi bir çalgı / medya kullanılmadığında ve müzikal anlamda zenginleştirilmediğinde yeterince etkili olamayacağı unutulmamalıdır.

5. Öneriler

1. Öğretilecek şarkıların öğrencinin yaş aralığına uygun olması yaşının altında ya da üzerinde şarkı seçilmemesine dikkat edilmelidir.
2. Şarkı öğretimi ve seslendirilmesi süreçlerinde bir çalgıdan ya da önceden hazırlanmış bir medyadan yararlanılmalıdır.
3. Repertuar seçiminde tüm sınıf düzeylerine ait müzik kitapları incelenmeli; konusal, sözel ve ses genişliği (aralığı) bakımından sınıf düzeylerine uygun olmayan şarkılar öğretimde kullanılmamalıdır.

4. Beste yapılmak istenilen yaş grubunun ilgi alanlarına ve genel itibariyle dili kullanım biçimlerine yönelik araştırma yapılmalı, yapılacak bestenin sözleri bu çalışmalardan elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmalıdır.

5. Öğrencilerin yaş dönemleri ile beğenileri arasında ilişki kuran; hangi yaş döneminin hangi tür şarkıları daha çok beğendiğini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir araştırma yapılabilir.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

KAYNAKLAR

- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çavuşoğlu, E. (2006). *Türkiye'deki İlköğretim Okullarının II. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Okul Şarkılarının Prozodi Yönünden İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi
- Erdoğan, E. (2003). *İlköğretim I. Kademe Çocuk Şarkılarının Ses Genişliği ve Prozodi Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi.
- Göher, F. (2006). *Türk ve Batı Çocuk Şarkılarının Karşılaştırmalı Analizi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Gudmundsdottir, H. R. (1996). *Children's Ability to Identify Two Simultaneous Melodies*. Ottawa, Canada: National Library Of Canada.
- Isbell, D. (2007). *Popular Music and the Public School Music Curriculum*. Update: Applications of Research in Music Education; cilt: 26, sayı: 1, ss 53–63
- Küçüköncü, H. Y. (2003). *Müzik Eğitiminin Ülkemizde Çağdaş Anlamda İstenilen Düzeye Ulaşabilmesi İçin Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dallarının Ders ve Ders Dışı Etkinliklerinin İçerik Bakımından Düzenlenmesindeki Önemi*. Malatya: Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildirisi. İnönü Üniversitesi.
- Nacakcı, Z. (2008) “İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları”, www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/Z-Nacakci.pdf.
- Nebi, G. (2005). *Makedonya ve Türkiye İlköğretim Okulları 6, 7 ve 8. Sınıflarda Okutulan Müzik Ders Kitaplarındaki Eğitim Müziği Eserlerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Ruebsaat, U. H. (1999). *What The Songs Say: An Examination Of The Role Of Song In The BC Music Curricula And Their Required Song Books, 1919–1995*. Ottawa, Canada: National Library Of Canada.
- Siebenaler, D. (2008). *Children's Attitudes Toward Singing and Song Recordings Related to Gender, Ethnicity, and Age*. Update: Applications of Research in Music Education ; cilt: 27, sayı: 1, ss 49–56
- Sun, M. ve Seyrek, H. (1993). *Okul Öncesi Eğitiminde Müzik*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları.